

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا
مشور اخلاق پژوهش

بیاباری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداوند است و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری مادان شبخیمان و اعضای هیأت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم.

اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضوع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می پالایند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویمان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جاانست تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

امضاء پژوهشگر

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه فقه و حقوق اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: فقه و حقوق اسلامی

عنوان:

دیپلماسی از دیدگاه فقه و حقوق

استاد راهنما:

دکتر احمد رضا خزائی

پژوهشگر:

حسین حسن پور

تابستان ۹۳

خداوند به ما توفیق تلاش در شکست، صبر در نومی، کار بی پاداش، فداکاری در خدمت بی نان، ایمان بی ریا، خوبی بی نمود، مناعت بی غرور، عشق بی هوس، تنهایی در انبوه جمعیت و دوست داشتن بی آنکه دوست بدانند، راعنایت فرما.

راز و رمز پویای علم و کشف معانی بدیع و تجلی جلوه های شهودی معرفت کیمیایی است که آسمان علم به برکت سیاه سیره نورانی نبی مکرم صلی الله علیه و آله و سلم، انسان در بند خاک راه معراج حضور می خواند.

و چه خرم علمی که از چشمه های معارف سیراب شود و چه زیادانشی که قبای پرینانش به عطر و بوی گلستان محمدی معطر شود و چه معماری باشکوهی، بنایی که سنگ هویت و فرهنگ آن ریشه در دینه انبسی بیابد.

و امروز کلخ آباد علم به سروش معنوی و مفهوم پیام او پیش از پیش محتاج راهنمایی است که علاوه بر حفظ آبادانی آن در راه اعتلای آن به فرزندان خویش محبت نمایند

الهی؛ خودت می دانی که دریای دلم را جز رومد است؛ «یا باسط» بسطم ده، و «یا قابض» قبضم کن.

الهی؛ دیده را به تماشای جمال خیره کرده ای، دل را به دیدار ذوالجمال خیره کردان.

الهی؛ حق محمد و آل محمد بر ما عظیم است؛ «اللهم صل علی محمد و آل محمد»

در پایان ضمن سپاس و حمد خداوند از زحمات بی دریغ جناب آقای دکتر خزائی استاد راهنما شکر و قدردانی می نمایم و به روزی و سلامتی ایشان و خانواده محترمشان را از حق تعالی خواستارم. از کلیه کسانی که مراد انجام این تحقیق یاری نمودند، سپاسگزاری می کنم.

تقدیم به:

چشمه های جوشان محبت

جلوه های مهر و عطوفت الهی

لبخندهای پر مهر زندگیم

پدر و مادر عزیزم که در تمام مراحل زندگی، به من راه و رسم درست

زیستن را آموختند.

تهدنامه اصالت رساله پایان نامه

اینجانب حسین حسن پور دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته فقه و حقوق با شماره دانشجویی ۹۱۰۸۶۲۰۵۲ که در تاریخ ۹۳/۰۴/۱۸ از پایان نامه/ رساله خود تحت عنوان **دیپلماسی از دیدگاه فقه و حقوق با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام** بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه/ رساله حاصل تحقیق پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط ورودیه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه/ رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی دانشجو

تاریخ، امضا، اثر انگشت:

بسمه تعالی

در تاریخ: ۹۳/۴/۱۸

دانشجوی کارشناسی حسین حسن پور از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف هجده تمام و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما:

بسمه تعالی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: کد واحد	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۷۹۲۱۰۱۴
عنوان پایان نامه: دیپلماسی از دیدگاه فقه و حقوق	
نام و نام خانوادگی دانشجو: حسین حسن پور	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۲/۱۰/۱۰
شماره دانشجویی: ۹۱۰۸۶۲۰۵۲	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۳/۴/۱۸
رشته تحصیلی: فقه و حقوق	
استاد / استادان راهنما: احمدرضا خزائی	
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>اسلام دین جهانی و حضرت محمد (ص) آخرین سفیر الهی است. فلسفه تشریح اسلام و بعثت پیامبر (ص)، دعوت و هدایت انسان ها به کمال نهایی (توحید) است. دیپلماسی فعال و رعایت حقوق دیپلماتیک انجام این رسالت را منطقی تر و امکان پذیرتر می نماید. اگر دیپلماسی را هنر مذاکره و یک وسیله کاربردی در راستای نیل به اهداف بدانیم، دیپلماسی پیامبر (ص) می تواند الگوی برتر در این زمینه باشد. چون شیوه های حضرت بر جهان بینی واقع بینانه و اصول و ارزش های انسانی متکی بوده و خاستگاه الهی دارد. در واقع، زیربنای دیپلماسی پیامبر (ص) رساندن پیام انسان ساز و حی به همه ملت ها در همه زمان ها است. به راستی که هدف اسلام جز رساندن انسان به کمال واقعی و ایجاد حکومت واحد جهانی بر اساس قسط و عدل نمی باشد. پژوهش حاضر به بازشناسی مفاهیم مرتبط با دیپلماسی و جایگاه آن در مباحث حقوقی و فقهی می پردازد، به نحوی که ضمن تعریف ارکان دیپلماسی به مقایسه و تحلیل مفاهیم آن در فقه اسلامی و مباحث حقوقی معاصر اقدام می نماید.</p> <p>واژگان کلیدی: فقه، حقوق، دیپلماسی، حقوق دیپلماتیک</p>	

مناسب است

تاریخ و امضاء:

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول: کلیات و مفاهیم	۴
بخش اول: کلیات طرح	۵
۱-۱-۱ بیان مسئله	۵
۱-۱-۲ اهداف تحقیق	۵
۱-۱-۳ اهمیت موضوع و انگیزش انتخاب آن	۶
۱-۱-۴ سوالات و فرضیه های تحقیق	۶
۱-۱-۵ روش تحقیق	۷
۱-۱-۶ پیشینه تحقیق	۷
۲-۱ بخش دوم: مفاهیم و تعاریف	۹
۱-۲-۱ تعریف حق	۹
۱-۲-۱-۱ حق در لغت:	۹
۱-۲-۱-۲ حق در اصطلاح:	۹
۲-۲-۱ تعریف فقه	۱۰
۱-۲-۲-۱ فقه در لغت:	۱۰
۲-۲-۲-۱ فقه در اصطلاح:	۱۱
۳-۲-۱ دیپلماسی	۱۲
۱-۳-۲-۱ دیپلماسی در لغت:	۱۲
۲-۳-۲-۱ دیپلماسی در اصطلاح:	۱۲
۴-۲-۱ اهمیت دیپلماسی	۱۴
فصل دوم: منابع حقوق دیپلماتیک	۱۶

بخش اول: منابع اصلی	۱۷
۱-۲ مقدمه	۱۷
۱-۱-۲ قرآن	۱۸
۱-۱-۱-۲ دیپلماسی در قرآن	۱۹
۲-۱-۲ سنت	۲۰
۱-۲-۱-۲ دیپلماسی در سنت	۲۱
۳-۱-۲ اجماع	۲۲
۴-۱-۲ عقل	۲۳
۲-۲ بخش دوم: منابع فرعی	۲۳
۱-۲-۲ عرف و عادت	۲۳
۱-۱-۲-۲ نقش عرف در حقوق اسلام	۲۴
۲-۲-۲ احکام حکومتی	۲۶
۳-۲-۲ دکترین	۲۷
۴-۲-۲ رویه ی قضایی	۲۸
۵-۲-۲ معاهدات	۲۹
۱-۵-۲-۲ معاهدات در اسلام	۲۹
۲-۵-۲-۲ معاهدات در حقوق بین الملل	۳۱
۶-۲-۲ اصول کلی حقوقی	۳۲
فصل سوم: دیپلماسی در فقه اسلامی	۳۵
بخش اول: فوائد حاکم بر دیپلماسی در اسلام	۳۵
مقدمه	۳۵
۱-۳ اصول دیپلماسی در اسلام	۳۶

- ۳۷ ۱-۱-۳ اصل توحید
- ۳۸ ۲-۱-۳ اصل نفی سبیل و عزت و سیادت اسلامی
- ۴۲ ۳-۱-۳ اصل همزیستی مسالمت آمیز
- ۴۲ ۱-۳-۱-۳ همزیستی مسالمت آمیز در قرآن
- ۴۳ ۲-۳-۱-۳ همزیستی مسالمت آمیز در سنت پیامبر اکرم(ص)
- ۴۴ ۴-۱-۳ بهره گیری از شیوه های مسالمت آمیز در حل اختلافات بین المللی
- ۴۵ ۱-۴-۱-۳ شیوه های سیاسی حل اختلافات در اسلام
- ۴۷ ۲-۴-۱-۳ راه حل حقوقی
- ۴۷ ۵-۱-۳ رعایت کمال احترام متقابل و نزاکت بین المللی
- ۴۹ ۶-۱-۳ اصل وفای به عهد و احترام به قراردادهای و پیمانها
- ۵۱ بخش دوم: سفارت و نمایندگی در اسلام
- ۵۱ ۱-۲-۳ سفیر کیست؟
- ۵۳ ۲-۲-۳ ویژگی های سفیر از دیدگاه اسلام
- ۵۴ ۳-۲-۳ مزایا و مصونیت های دیپلماتیک
- ۵۶ ۴-۲-۳ وظایف و نقش ماموران دیپلماتیک
- ۵۷ ۵-۲-۳ روابط کنسولی
- ۵۸ بخش سوم: مکانیزم های اجرایی دیپلماسی پیامبر(ص)
- ۵۸ ۱-۳-۳ سیره حکومتی پیامبر
- ۶۲ ۲-۳-۳ استراتژی پیامبر اکرم(ص) در روابط دیپلماتیک
- ۶۲ ۱-۲-۳-۳ استراتژی دعوت
- ۶۴ ۲-۲-۳-۳ مستندات و جوب دعوت
- ۷۱ ۳-۲-۳-۳ سیاستهای اجرایی دیپلماسی پیامبر اعظم(ص)
- ۷۲ ۳-۳-۳ مذاکره با سفرا و نمایندگان

- ۳-۳-۱ اعزام مبلغان و ارسال پیام به سران دولت ها و قبایل ۷۳
- ۳-۳-۲ کسب اطلاعات و مواجهه فعال با تحرکات دشمن ۷۴
- ۳-۳-۴ انعقاد پیمان ها و قراردادهای سیاسی ۷۵
- ۳-۳-۵ حکمیت ۷۷
- ۳-۳-۶ تألیف قلوب (ابزار اقتصادی) ۷۷
- ۳-۳-۱۰ ابزار بشر دوستانه (عتق و فک رقبه) ۷۸
- بخش چهارم: تاریخ تحول دیپلماسی در اسلام ۷۹
- ۳-۴-۱ دیپلماسی عصر پیامبر ۷۹
- ۳-۴-۲ دیپلماسی عصر خلفای راشدین ۸۴
- ۳-۴-۳ عصر خلافت امویان ۸۷
- ۳-۴-۴ عصر عباسی ۸۹
- ۳-۴-۵ عصر عثمانی (۱۳۰۰ - ۱۹۲۴ م) ۹۰
- ۳-۴-۶ عصر حاضر ۹۲
- فصل چهارم: حقوق دیپلماتیک و کنسولی ۹۷
- ۴-۱ بخش اول: انواع دیپلماسی ۹۸
- ۴-۱-۱ دیپلماسی و تجارت ۹۸
- ۴-۱-۱-۱ چارچوب تجارت بین المللی ۹۹
- ۴-۱-۱-۲ کارکردهای دیپلماسی ۱۰۰
- ۴-۱-۱-۳ حق مناقشات تجاری ۱۰۱
- ۴-۱-۱-۴ تجارت و دیگر اهداف سیاسی ۱۰۱
- ۴-۱-۲ نوآوری و دیپلماسی ۱۰۲
- ۴-۱-۳ دیپلماسی و امنیت ۱۰۳
- ۴-۱-۳-۱ برخی پیامدهای ضمنی دیپلماسی ۱۰۴

- ۱-۳-۲- امنیت و نظام بین الملل ۱۰۶
- ۱-۳-۳- قواعد و امنیت بین المللی ۱۰۶
- ۱-۳-۴- دیپلماسی نامرسوم ۱۰۷
- ۱-۴-۴- معاهدات بین المللی ۱۰۹
- ۱-۴-۱- کنوانسیون ۱۱۱
- ۱-۴-۲- موافقتنامه ۱۱۲
- ۱-۴-۳- تبادل یادداشت ها ۱۱۲
- ۱-۴-۴- سند نهایی ۱۱۳
- ۱-۴-۵- پروتکل ۱۱۴
- ۱-۴-۶- یادداشت تفاهم ۱۱۵
- ۱-۴-۵- موافقت نامه های بین المللی ۱۱۶
- ۱-۵-۱- موافقتنامه های تجاری ۱۱۶
- ۲-۴- بخش دوم: شیوه ها و روش های دیپلماتیک ۱۱۷
- ۱-۲-۴- سبک های دیپلماتیک ۱۱۷
- ۱-۲-۱- دیپلماسی شخصی ۱۲۱
- ۲-۱-۲- نشست های سران و کنفرانس های شرق و غرب ۱۲۳
- ۳-۱-۲- اتحاد شوروی و کومکون ۱۲۴
- ۲-۲-۴- دیپلماسی مشارکتی ۱۲۵
- ۱-۲-۲- آسه آن ۱۲۶
- ۲-۲-۲- گفتگوی اروپا و اعراب ۱۲۶
- ۳-۲-۲- جامعه اقتصادی اروپا و لومه ۱۲۹
- ۳-۲-۴- دیپلماسی چندجانبه ۱۲۹
- ۳-۴- بخش سوم: جنبه های حقوقی روابط دیپلماتیک ۱۳۰

- ۱۳۰-۳-۴ شناسایی ۱۳۰
- ۱۳۱-۱-۳-۴ شناسایی عملی حقوقی است یا سیاسی؟ ۱۳۱
- ۱۳۱-۲-۳-۴ شناسایی دولت‌ها از دیدگاه معاصر ۱۳۱
- ۱۳۲-۲-۳-۴ ماهیت و آثار حقوقی شناسایی ۱۳۲
- ۱۳۲-۳-۳-۴ شرایط شناسایی دولت‌ها ۱۳۲
- ۱۳۳-۱-۳-۳-۴ انواع شناسایی دولت‌ها ۱۳۳
- ۱۳۳-۴-۳-۴ ۱۳۳
- ۱۳۴-۱-۴-۳-۴ شرایط شناسایی حکومت‌ها: ۱۳۴
- ۱۳۴-۲-۴-۳-۴ انواع شناسایی حکومت‌ها ۱۳۴
- ۱۳۵-۵-۳-۴ آثار شناسایی ۱۳۵
- ۱۳۶-۶-۳-۴ حقوق دیپلماتیک ۱۳۶
- ۱۳۷-۷-۳-۴ تاریخ مختصر حقوق دیپلماتیک ۱۳۷
- ۱۳۸-۸-۳-۴ برقراری روابط دیپلماتیک ۱۳۸
- ۱۳۹-۹-۳-۴ انواع مأموریت دیپلماتیک ۱۳۹
- ۱۴۰-۱-۹-۳-۴ سفیران ۱۴۰
- ۱۴۱-۱-۱-۹-۳-۴ مأموریت مضاعف و سفر آکر دپته ۱۴۱
- ۱۴۱-۲-۱-۹-۳-۴ مأموریت مشترک ۱۴۱
- ۱۴۲-۳-۱-۹-۳-۴ مقدم‌السفرا ۱۴۲
- ۱۴۲-۲-۹-۳-۴ وزیران مختار ۱۴۲
- ۱۴۳-۳-۹-۳-۴ کارداران ۱۴۳
- ۱۴۴-۴-۹-۳-۴ کارمندان مأموریت ۱۴۴
- ۱۴۵-۵-۹-۳-۴ خدمه مأموریت ۱۴۵
- ۱۴۵-۶-۹-۳-۴ مأموریت دیپلماتیک ویژه ۱۴۵
- ۱۴۶-۱۰-۳-۴ وظایف مأموران دیپلماتیک ۱۴۶

- ۱۴۷..... ۱-۱۰-۳-۴ مأمور متخلف یا عنصر نامطلوب
- ۱۴۸..... ۱۱-۳-۴ مصونیت‌ها و مزایای دیپلماتیک
- ۱۴۸..... ۱۱-۳-۴-۱ مفهوم مصونیت‌ها و مزایای دیپلماتیک
- ۱۴۹..... ۲-۱۱-۳-۴ مبنای مصونیت‌ها و مزایای دیپلماتیک
- ۱۵۲..... ۱۲-۳-۴ انواع مصونیت‌های دیپلماتیک
- ۱۵۲..... ۱-۱۲-۳-۴ مصونیت از تعرض
- ۱۵۴..... ۲-۱۲-۳-۴ مصونیت قضایی
- ۱۵۵..... ۳-۱۲-۳-۴ مصونیت از ادای شهادت
- ۱۵۵..... ۴-۱۲-۳-۴ مصونیت از اقدامات اجرایی
- ۱۵۶..... ۵-۱۲-۳-۴ مصونیت قضایی و مسئولیت مأموران دیپلماتیک
- ۱۵۶..... ۱۳-۳-۴ مزایای دیپلماتیک
- ۱۵۷..... ۱-۱۳-۳-۴ معافیت‌های گمرکی
- ۱۵۸..... ۲-۱۳-۳-۴ اشخاص بهره‌مند از مصونیت‌ها و مزایای دیپلماتیک
- ۱۵۹..... ۳-۱۳-۳-۴ انصراف از مصونیت‌ها و مزایای دیپلماتیک
- ۱۶۰..... ۴-۱۳-۳-۴ مصونیت‌ها و مزایای دیپلماتیک در کشور ثالث
- ۱۶۱..... ۱۴-۳-۴ علل خاتمه مأموریت دیپلماتیک و آثار آن
- ۱۶۱..... ۱۴-۳-۴-۱ اقطع روابط دیپلماتیک
- ۱۶۲..... ۱-۱-۱۴-۳-۴ علل قطع روابط دیپلماتیک
- ۱۶۳..... ۲-۱-۱۴-۳-۴ سایر علل خاتمه مأموریت دیپلماتیک
- ۱۶۳..... ۳-۱۴-۳-۴ آثار خاتمه مأموریت دیپلماتیک
- ۱۶۴..... ۴-۴ بخش چهارم: حقوق کنسولی
- ۱۶۴..... ۱-۴-۴ برقراری روابط کنسولی
- ۱۶۴..... ۱-۱-۴-۴ سابقه تاریخی
- ۱۶۵..... ۲-۱-۴-۴ منابع حقوق کنسولی

۱۶۶.....	۲-۴-۴ پست کنسولی
۱۶۶.....	۳-۴-۴ طبقه‌بندی مأموران کنسولی
۱۶۷.....	۵-۴-۴ نقش و وظایف مأموران کنسولی
۱۶۹.....	۶-۴-۴ وظایف کنسولی در سطح نهادهای دولتی
۱۷۰.....	۷-۴-۴ مصونیت‌ها و مزایای کنسولی
۱۷۲.....	۸-۴-۴ علل خاتمه مأموریت کنسولی
۱۷۳.....	۱-۸-۴-۴ آثار خاتمه مأموریت کنسولی
۱۷۵.....	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۱۷۶.....	مقدمه
۱۸۰.....	نتیجه‌گیری
۱۸۱.....	پیشنهادات:
۱۸۲.....	منابع و ماخذ:

مقدمه

اسلام دینی است جامع. آیینی است که تنها به مباحث ایمانی و اعتقادی شخص نمی پردازد بلکه برای تمام شئون زندگی انسانی اعم از فردی و اجتماعی برنامه و راهکار ارائه می دهد. قرآن مانند سایر کتاب آسمانی نیست که فقط منحصر به عقیده و ایمان و مباحث اعتقادی باشد بلکه قرآن هم ایمان است هم عقیده هم قانون و شریعت.

پیامبر اسلام (ص) نیز تنها پیام آور نیست. ایشان هم پیام آور و هم الگو در تمام شئون اعم از حاکم، مدیر و هم یک سیاست مدار قابل می باشند. شناخت ابعاد مدیریتی و سیاسی پیامبر (ص) و راز و رمز موفقیت آن بزرگوار در روابط خارجی امری لازم و ضروری است. به ویژه از این نظر که علیرغم ساختار پیچیده فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اعتقادی جزیره العرب و مشکلات فراوان و فشارهای طاقت فرسا آن حضرت توانستند اسلام را به فراسوی مرزهای عربستان گسترش دهند و با به کار بردن شیوه های مناسب دیپلماسی، توفیق یافتند که در مدت کوتاه علاوه بر توسعه اسلام، بر بدنه ی تمدن های بزرگ آن زمان لرزه بیفکنند.

با وجود منابع بسیار در تاریخ اسلام، متأسفانه تحقیقات جامعی در خصوص ویژگی های دیپلماسی و روابط خارجی پیامبر (ص) صورت نگرفته و آثار مفیدی در این زمینه نوشته نشده است. این پایان نامه گامی است هر چند کوچک در راه تدوین و تبیین رفتار سیاسی پیامبر اسلام و ارتباط آن از لحاظ حقوق بین الملل می باشد. این نکته گفتنی است که مخاطب اسلام فقط مسلمانان نیستند. چرا باید جهان از نعمت و برکات این آیین بزرگ و جاودانه محروم بماند. تجربه تاریخی نشان داده است که محتوای اسلام منهای عقیده اسلامی را می توان در کالبد جامعه بی روح ملت های متعصب دمید. اگر ایمان آوردن عامل تعصب و ارتباط یافتن با محتوای نورانی و جان بخش اسلام است، چرا محتوا بدون غالب ارائه نگردد مگر مفاد آیه ۶۴ سوره آل عمران جز این است.

موضوع دیگر که از سلسله بحث های فقه سیاسی است و از اهمیت ویژه ای برخوردار است قرار دادن روابط بین المللی که یکی از اصولی ترین راه های بنیادی است که اسلام در مباحث حقوقی به

آن تاکید می‌ورزد. این تاکید در آن حد است که از دیدگاه قرآن، در صورت شکست خوردن این روش اصولی در روابط بین الملل، هیچ راه حلی به جز مخاصمات مسلحانه باقی نمی‌ماند. این سخن در واقع تحلیلی عمیق در درون دارد و نشان دهنده به بن بست رسیدن و بی ثمر ماندن همه تلاش های عقلانی در راه صلح و امنیت عادلانه است. دیپلماسی معاصر در مقایسه با دیپلماسی دوران قدیم و کلاسیک دست خوش تحولات اساسی شده است. ابعاد این تحولات حوزه های سنتی سیاست خارجی روابط بین الملل را تحت تاثیر خود قرار داده است. امروزه افرادی که با مسائل دیپلماسی سر و کار دارند لازم است به طیف وسیعی از موضوعات تخصصی سایر علوم آگاه باشند.

این پایان نامه مشتمل بر ۵ فصل است و هر فصل شامل هدف کلی، هدفهای رفتاری، متن اصلی فصل می باشد.

فصل اول در برگیرنده مفاهیم و مقدمه میباشد. در بخش اول آن ضمن مشخص کردن موضوع و اهداف پژوهش، تاریخچه ای از مباحث مطرح شده درباره دیپلماسی بیان میشود. در بخش دوم مفهوم شناسی، واژه حق، دیپلماسی و فقه در لغت و اصطلاح و اهمیت دیپلماسی مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل دوم منابع حقوق دیپلماتیک بررسی گردیده است که شامل دو بخش می باشد. بخش اول منابع اصلی و بخش دوم به منابع فرعی تقسیم بندی گردیده که این تفکیک صرفاً برای بررسی دقیق تر موضوعات دیپلماسی می باشد.

در فصل سوم به کنکاش در موضوع دیپلماسی در فقه اسلامی توجه شده است که خود شامل ۴ بخش می باشد که بخش اول در مورد قواعد حاکم بر دیپلماسی در اسلام، بخش دوم سفارت و نمایندگی در اسلام، بخش سوم مکانیزم های اجرایی دیپلماسی پیامبر(ص) و بخش چهارم تاریخ تحول دیپلماسی در اسلام مد نظر قرار گرفته است.

فصل چهارم راجع به حقوق دیپلماتیک و کنسولی می باشد که خود شامل چهار بخش است که بخش اول انواع دیپلماسی، بخش دوم شیوه ها و روش های دیپلماتیک، بخش سوم جنبه های حقوقی روابط دیپلماتیک و بخش چهارم حقوق کنسولی گنجانده شده است که مباحث حقوقی بیشتر در این فصل بیان گردیده.

در فصل پنجم نتیجه گیری و پیشنهادات گردآوری شده است.

در پایان ضمن سپاس و حمد خداوند از زحمات بی دریغ جناب آقای دکتر خزائی استاد راهنما تشکر و قدردانی می نمایم و بهروزی و سلامتی ایشان و خانواده محترمشان را از حق تعالی خواستارم. از کلیه کسانی که مرا در انجام این تحقیق یاری نمودند، سپاسگزاری می کنم.

حسین حسن پور تیرماه ۱۳۹۳

« فرستاده ی تو میزان خرد تو را رساند و

نامه ات رساتر چیزی است که از سوی تو سخن راند.» امام

علی(ع)

فصل اول: کلیات و مفاهیم